

Smula ås

Naturvårdsprogram 2017

Objektdel

FALKÖPING
KOMMUNEN

Naturvårdsprogrammet har upprättats av Carin Franson, stadsbyggnadsavdelningen.

FINANSIERING

Finansiering har skett med stöd av Naturvårdsverkets statliga bidrag för lokal och kommunal naturvård.

WWW.FALKOPING.SE

Naturvårdsprogrammet finns i sin helhet, på Falköpings kommuns webbplats.

Metodik

Naturvårdsprogrammet har sammanställts med hjälp av befintligt naturvårdsunderlag. Ingen fältinventering har utförts. Det viktigaste underlaget för naturvårdsprogrammet redovisas nedan.

- Ängs- och hagmarksinventering, 1990 (Länsstyrelsen)
- Ängs- och betesmarksinventering 2002-2004 (Jordbruksverket)
- Våtmarksinventering, 1991 (Länsstyrelsen)
- Lövskogsinventering, 2004 (Falköpings kommun)
- Inventering av skyddsvärda träd, 2009 - 2011 (Falköpings kommun)
- Nyckelbiotopsinventering (Skogsstyrelsen)
- Objekt med naturvärden (Skogsstyrelsen)
- Sumpskogsinventering (Skogsstyrelsen)
- Inventering av stäppartade torrängar, 2007 (Länsstyrelsen)
- Inventering av rikkärr (Länsstyrelsen)
- Nyare skötselplaner och beslut för skyddade områden (Länsstyrelsen)
- Bevarandeplaner för Natura 2000-områden (Länsstyrelsen)
- Program för bevarande av odlingslandskapet, 1991 (Länsstyrelsen)
- Örtrika torrängar på Falbygden, 2003 (Länsstyrelsen)
- Artportalen

Läsanvisningar till objektbeskrivningarna

I objekt delen finns cirka 1 100 objekt beskrivna och naturvårdsklassade. Många områden är inte naturvärdesklassade på grund av det saknas dokumentation. Objekten redovisas med följande rubriker:

Objektnummer:	Numren är uppbyggda av de fyra sista siffrorna i det ekonomiska kartbladets nummer 7289 till 8366 samt ett löpnummer 01 o.s.v. inom kartbladet.
Objektets namn	
Yta:	Objektets yta anges i hektar.
Ekonomisk karta	
Socken	
Värden:	(B, F, G, H, K, L, V, Z) Anger vilka kriterier som ligger till grund för bedömningen. Kriterierna anger de huvudsakliga naturvärden som objekten bedömts efter. De kriterier som förekommer är B (botaniska värden), F (värde för friluftslivet), G (geologiska värden), H (hydrologiska värden), K (kulturvärden), L (värden för landskapsbilden), V (limnologiska värden), Z (zoologiska värden).
Kulturspår:	Här anges eventuella kulturvärden som stenmurar, fornminnen med mera.
Nyckelord:	Dessa pekar ut viktiga karaktärer hos objektet.
Beskrivning:	Här ges en allmän beskrivning av objektet med upplysningar om naturtyp, topografi, markförhållanden, vegetationstyper, trädskikt, buskskikt, flora och fauna med mera.
Naturvärde:	Objektets naturvärdesklassning.
Bevarande:	I vissa fall ges en kortfattad målformulering, samt en beskrivning av åtgärder som missgynnar respektive främjar objektets naturvärden.
Skydd:	Här anges de lagbestämmelser som skyddar objektets naturvärden.
Bedömning av skydd och skötsel:	I vissa fall ges översiktliga synpunkter på områdenas behov av skydd och skötsel. Däremot lämnas inga förslag till skyddsform eller mer detaljerad vård.
Litteratur:	Här redovisas de skriftliga källor som använts som underlag för att beskriva det aktuella objektet.

Naturvårdsklassning

Klass 1 – områden som är intressanta i ett nationellt perspektiv

Kriterier:

- Områden med unika eller höga naturvärden som har mycket stor betydelse på regional och nationell nivå
- Biotoper med livskraftiga bestånd av hotade eller rödlistade arter
- Sällsynta naturtyper
- Lång historisk kontinuitet och särskilt stor ekologisk betydelse
- Kärnområden som är viktiga för arters överlevnad i regionen
- Mycket svåra eller omöjliga att återskapa

Exempel:

- Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 1) som bedömts ha god hävd i ängs- och betesmarksinventeringen 2004
- Våtmarksinventeringen (klass 1)
- Lövskogsinventeringen (klass 1)

Vägledning: Motsvarar “ekologiskt särskilt känsliga områden” enligt miljöbalken 3 kap 6§ och PBL. I dessa områden bör naturvårdsintressena prioriteras framför andra intressen. I många fall bör reservatsbildning övervägas för att säkerställa skydd och möjlighet till en relevant skötsel.

Klass 2 – områden som är intressanta i ett regionalt perspektiv

- Områden med höga naturvärden som har betydelse på regional nivå.
- Dokumenterad förekomst av viktiga strukturer och/eller arter eller viktig ekologisk funktion
- Förutsättningar för rödlistade arter
- Viktiga spridningscentra och värdekärnor
- Svåra eller omöjliga att återskapa

Exempel:

- Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 2) som bedömts ha god hävd enligt äng- och betesmarksinventeringen 2004
- Våtmarksinventeringen (klass 2)
- Lövskogsinventeringen (klass 2)

Vägledning: Motsvarar “ekologiskt särskilt känsliga områden” enligt miljöbalken 3 kap 6§ och PBL. I dessa områden bör naturvårdsintressena prioriteras framför andra intressen.

Klass 3 – områden som intressanta i ett kommunalt perspektiv

Kriterier:

- Områden som har betydelse för naturvård på kommunal nivå, för spridning av arter och för landskapets variation
- Miljöer som har större betydelse för djur och växter än det vanliga produktionslandskapet (åkrar, brukade skogar och tätorter)

Exempel:

- Ängs- och hagmarksinventeringen (klass 3) som bedömts ha god hävd enligt äng- och betesmarksinventeringen 2004
- Lövskogsinventeringen (klass 3)
- Våtmarksinventeringen (klass 3)

Vägledning: Också i dessa objekt finns höga naturvärden men de är inte av sådan art att naturvårdsintressena i varje enskilt fall kan prioriteras framför andra intressen.

Klass 4 – områden som intressanta i ett lokalt perspektiv

Kriterier:

- Områden som har betydelse för naturvård på lokal nivå, för spridning av arter och för landskapets variation
- Miljöer som har större betydelse för djur och växter än det vanliga produktionslandskapet (åkrar, brukade skogar och tätorter)

Exempel:

- Ängs- och hagmarker (klass 4) och/eller som enligt äng- och betesmarksinventeringen anses som restaurerbara

Klass 0 – områden som ej är klassade

Kriterier:

- Områden som saknar dokumentation eller också råder det brist på dokumentation

Exempel:

- Sumpskogsinventeringen
- Objekt med naturvärden
- Inventering av stäppartade torrängar
- Anlagda våtmarker

Objektbeskrivningar

8303-13 Sumpskog vid Anneberg

Yta: 7,4 ha Ekonomisk karta: 08303 Socken: Falköping

Värden: BHZ

Fastigheter: samfälligheter

Kulturspår:

Lövsumpskog, rödlistade arter

Beskrivning

Objektet består av en sumpskog med blandlöv. Troligen har området tidigare varit mer öppet och är nu i igenväxningsfas. Områdets hydrologi är påverkad, bland annat av järnvägen. Ett dike finns i norra delen, inte långt från järnvägen, som sedan följer skogskanten väster ut. Vid fältbesöket var det inte så blött i skogen, många vattensamlingar hade torkat ut. Här växer björk, viden, ask, rönn, hassel, lönn, oxel, fågelbär och alm. Ett antal av björkarna, almarna och askarna är grova. I övrigt är träden av relativt klena dimensioner. Stora delar av området är snåriga och täta. Det finns mycket död ved i olika dimensioner, både stående och liggande, men främst av klenare sort. Bottenskiktet består av mossor (bland annat kranshakmossa och Mniumarter) och blottad jord. Fältskiktet är bitvis frodigt med bland annat älgört, humleblomster, sjöfräken, hallon, kabbleka, bladvass, kråklöver, vänderot, brännässla, jättebalsamin, skelört, svalört och ormröt. De delar där trädskiktet är glesare är bevuxna med främst vass och viden. Vid fältbesöket uppehölls sig mycket småfågel i skogen, främst olika sångare och mesar. Hackspår av någon hackspett hittades. Häckfågelinventeringen visar att ett antal arter har möjlig, trolig eller säker häckning i området. 34 sådana arter har noterats; däribland ormvråk, gulsparrv, entita, järnsparrv, morkulla, lövsångare, svarthätta, nötväcka och bofink. Spår av älg noterades i skogen. Nära järnvägen sågs en snok. Groddjursinventeringen som utförts tidigare på säsongen hittade inga groddjur i sumpskogen. Många av vattensamlingarna verkar torka ut tidigt på säsongen, vilket gör dem olämpliga som lekvatten. Sumpskogen fungerar däremot sannolikt som övervintringsmiljö för groddjur.

Naturvärde: 3

Enligt Trafikverkets inventering bedöms objektet tillhöra klass 3 - påtagligt naturvärde och inneha vissa biotopkvaliteter och ett visst artvärde. Biotopen innehåller värdeelement såsom död ved, blottad jord och gamla träd samt har en hydrologi som är värdefull. Biotopens värde ligger också i att den utgör skydd och livsmiljö och spridningsväg i ett landskap som i övrigt är hårt brukat. Ett antal naturvårdsarter har noterats: alm (rödlistad akut hotad CR), ask (rödlistad starkt hotad EN), snok (fridlyst 6§), ormbär (signalart), gulsparrv (rödlistad sårbar VU), entita (- 50 %) och järnsparrv (- 50 %). Vid buskmusinventeringen hittades buskmus (fridlyst 4§) på två ställen vid ett flertal tillfällen. Enligt våtmarksinventeringen har objektet stora botaniska värden och tillhör klass 2.

Bevarande: Skogliga åtgärder utgör det främsta hotet mot naturvärdena. Avlägsnande av död ved bör undvikas. Samtliga ingrepp som påverkar områdets hydrologi kommer att inverka negativt på naturvärdet.

Skydd: Området saknar skydd.

Bedömning av skydd och skötsel: Området bör lämnas orört.

Litteratur:

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91(08D0D05)
Trafikverket 2016. Naturvärdesinventering Västra stambanan Göteborg-Skövde Förbigångsspår Falköping.

8303-16 Betesmarker vid Friggeråker Stora Bäckabo

Yta: 6,8 ha Ekonomisk karta: 08303 Socken: Falköping

Värden: BHKVL

Fastigheter: Friggeråker 23:1

Kulturspår: fossil åker, stenvägar

6210 Kalkgräsmark, 6270 Artrik torr-frisk låglandsgräsmark, 6410 Fuktäng med blåttätel eller starr, 7230 Rikkärr, bäck, rödlistade arter

Beskrivning

Söder om vägen och öster om Stora Bäckabo finns vidsträckta betesmarker som hyser ett flertal olika vegetationstyper. Området ligger på kalkstensnivån och kalkstenen går i dagen på flera ställen.

Omgivningarna präglas av stora täkter och olika ingrepp. Vid ängs- och betesmarksinventeringen i september 2003 noterades rikligt med ängsvädd, rödkämpar och ängsskallra, småfingerört, kärrspira, jordtistel, tuvstarr, slankstarr, näbbstarr, ängsmyskgräs, darrgräs, kärrsälting, ängshavre, gökblomster, kärrknipprot, samt ringa mängder av gullviva, hirsstarr, kattfot, klasefibbla, slätterblomma, smörboll, vildlin, backtimjan, slättergubbe och brudborste. Centralt i området ligger Natura 2000-område Friggeråker Stora Bäckabo. Området är sluttande och kraftigt kuperat med inslag av rödfyrhögar. Större delen av Natura-området består av ett rikkärr, vilket omges av mindre delar av kalkfuktäng och kalkgräsmark. En mindre bäck rinner från nordost mot nordväst. I och vid bäcken finns kalkhällar i dagen samt enklare brofundament. En rännil ansluter till bäcken från sydväst. Området är öppet med enstaka björkar, enbuskar och videbuskar. Bland videbuskar finns den rödlistade arten källblekvide. Block i dagen förekommer. Rikkärret, vilket består av ett extremrikkärr, ligger i en flack nordnordost sluttning. Kärrret är delvis mycket blött och tydligt källpåverkat. Kärrret är mycket artrikt både sett till flora och fauna, och då speciellt molluskfaunan. Exempel på kärlväxter och mossor som noteras är slankstarr, knagglestarr, näbbstarr, hirsstarr, ängsnycklar, blodnycklar, kärrknipprot, gräsull, ängsvädd, späd skorpionmossa, källtuffmossa, kalkkällmossa och bandpraktmossa. Bland mollusker har man utöver de prioriterade arterna kalkkärrgrynsnäcka och smalgrynsnäcka hittat bland annat den för rikkärr karaktäristiska och sällsynta kärrpuppsnäckan samt kärrvädnsnäcka, mindre bärnstensnäcka och kärrkronsnäcka. Nordost och nordväst om rikkärret samt i ett mindre parti i väster övergår rikkärret i kalkfuktäng. I väster finns även ett parti som är mindre fuktigt och består av kalkgräsmark. I dessa delar finns arter som hirsstarr, humleblomster, ängsskallra, darrgräs, sumpmåra, slätterblomma, blodrot och ängsvädd. Hela området ingår i en större betesfälla. Betesmarken har varit hävdad sedan lång tid tillbaka, vilket till stor del är grunden till dess rika artförekomst. Beteshävderna har generellt varit goda i betesfällan, men något svagare i Natura-området som består av fuktigare delar. Till följd av svagare hävd i Natura-området finns här bestånd med älgört och rosendunört samt rikligt med blåtåtel i vissa delar. Natura 2000-områdets rika flora har varit känt sedan länge och 1995 upprättades ett biotopskydd för att förhindra att områdets naturvärden skadas. Natura 2000-området är klass 2 (högt naturvärde) i länets våtmarksinventering och som "högt skyddsvärde" i länets inventering av sällsynta grynsnäckor i rikkärr. Norr om vägen ligger Brukadammarna. De omges av öppna betesmarker som domineras av friskängar. De gamla betesmarkerna har restaurerats och betet har återupptagits. Då ängs- och betesmarksinventeringen utfördes i september 2003 var halva betesmarken välhävdad, men den övriga delen var svagt hävdad. I fältskiktet noterades ängsgentiana, jordtistel, rödkämpar, samt ringa mängder av bockrot, darrgräs, klasefibbla och prästkrage. Det har påträffats ca 1 000 ängsgentianor här vid något extremt gynnsamt år enligt Lennart Sundh.

Naturvärde: 1

Naturvärdesbedömningen följer den som gjorts i ängs- och hagmarksinventeringen.

Bevarande: Målet i bevarandeplanen för Natura 2000 området är att bevara och utveckla rikkärret och fuktängarna med möjlighet för rikkärrsarterna att expandera.

Skydd: Delar av området (ca 1,2 ha) ingår i nätverket Natura 2000. Rikkärret är biotopskyddsområde.

Bedömning av skydd och skötsel: I nuläget behövs inget ytterligare skyddsförordnande enligt bevarandeplanen.

Litteratur:

Andersson, L. m.fl. 1995: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun (nr 1686287).

Jordbruksverket. Äng- och betesmarksinventeringen 2002-2004 (nr 230-CBY, 3D5-RTG).

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91 (08D0D01).

Ericsson, T. 2017: Bevarandeplan för Natura 2000-området Friggeråker S. Bäckabo SE0540181.

8303-21 Igenväxta betesmarker vid Marjarp

Yta: 1,7 ha Ekonomisk karta: 08303 Socken: Friggeråker

Värden: BHKZ

Fastigheter:

Kulturspår: stenvägar

Sumpskog

Beskrivning

Det nordvästra delområdet är numera att betrakta som en obrukad mossodling. Området har tidigare varit hävdad och öppet. Någon hävd har inte förelagat de senaste 10 åren. Några typiska arter av

mossor och kärlväxter som indikerar rikkärr noterades inte och därför är inte området att betrakta som rikkärr. Området är topogent och tillförs vatten från omgivningarna, det finns ett system av diken, inom och runt området, dessutom är området täckdikat. Ytvattennivån ligger väsentligt under marknivån. Ett fåtal vitmossarter noterades i den östra delen i ett dike, däremot fanns spjutmossa som i stort sett dominerande bottenskiktet. Ingen blottlagd torvyta noterades. Fältskiktets vegetationshöjd var genomgående 100 – 120 cm. Dominerande arter var älgört, kärtistel, tuvtåtel, kirskaal m.fl. Buskskiktet är ännu inte etablerat, dominerande arter är uppslag av sälj, jolster och bindvide, trädskiktet är heller inte etablerat, det finns dock uppslag av björk, asp och sälj. Av tidigare noterade rikkärrsarter återfanns ett fåtal exemplar av slankstarr, darrgräs, ängsvädd, näbbstarr, grönstarr, ängsskallra och ängsmyskgräs. Det nordöstra delområdet betraktades tidigare som ett rikkärr. Numera är det en obrukad mossodling med långt gången igenväxt. Några typiska arter av mossor och kärlväxter som indikerar rikkärr noterades inte och därför är inte området att betrakta som rikkärr. Någon hävd har inte förelegat de senaste 15 – 20 åren. Området är topogent och tillförs vatten från källflöden i söder, det finns ett system av diken, inom och runt området, dessutom är området täckdikat. Ytvattennivån ligger väsentligt under marknivån. Ett fåtal vitmossarter noterades i den östra delen i ett dike, däremot fanns spjutmossa som i stort dominerande bottenskiktet. Ingen blottlagd torvyta noterades. Fältskiktets vegetationshöjd var genomgående 100 – 120 cm. Det domineras av triviala arter. Buskskiktet är väletablerat över hela området med en högsta höjd av 2-3 meter, dominerande arter är sälj, jolster och bindvide. Trädskiktet är glest bevuxet av björk ca 20 år och med ett slyuppslag av björk, asp, sälj. Av tidigare noterade rikkärrsarter återfanns slankstarr, darrgräs, vildlin, ängsvädd, näbbstarr, grönstarr och ängsskallra. Samtliga arter var svagt etablerade med ett fåtal exemplar. En trevlig art som fanns på flera ställen var ängsmyskgräs. Det södra delområdet har historiskt varit en ängsmark och hävdats genom bete och/eller slåtter. Numera är det betesmark med förhållandevis svagt betetryck. I södra delen av området finns en källa där vatten avbördas genom ett dike som tillför vatten till det s.k. rikkärret. Vattnet är basiskt vilket framgår av mossarterna i diket där bl.a. källtuffmossa noterades. Området är soligent och sluttar tämligen brant ner mot sänkan där rikkärret återfinns. Betesmarken är tyvärr mycket påverkad av kväve, med enbart triviala arter. Vid inloppet till kärrsänkan bildar bäcken ett litet delta där den tidigare uppgivna kärlväxten blågrönt mannagräs återfanns.

Naturvärde: 3

Naturvärdesbedömningen följer den som gjorts i Ekokonsults övergripande naturinventering och ängs- och hagmarksinventeringen.

Bevarande: Utebliven hävd och igenväxning utgör det främsta hotet mot naturvärdena.

Skydd: Området saknar skydd.

Bedömning av skydd och skötsel: Ekokonsult konstaterar att det är diskutabelt om det överhuvudtaget går att restaurera Marjarskärr. Det finns andra områden som är betydligt enklare att återställa. Ett sådant exempel är rikkärret söder om Marjarskärr.

Litteratur:

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91(08D0D04)

Andersson, L. m.fl. 1995: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun (nr 1686288) Jordbruksverket.

Äng- och betesmarksinventeringen 2002-2004 (nr E99-OFO)

Ekokonsult. 2015. Övergripande naturinventering av Marjarskärr (delområde 1, 4, 6) inför planerad utbyggnad enligt detaljplan för Friggeåker 25:8 m.fl – NÖ om Falköpings tätort.

8303-22 Sumpskog vid Marjarp

Yta: 2,3 ha Ekonomisk karta: 08303 Socken: Friggeråker Värden: BHKZ

Fastigheter:

Kulturspår: stenvägar

Kärr, kalkfuktäng, sumpskog

Beskrivning

Området längst österut utgörs av "lövskog på gammal mossodling" med långt gången igenväxt.

Källtuffmossa som indikerar rikare markförhållande förekom rikligt i bottenskiktet. Området kan med tvekan benämnas som "rikkärr" snarare "intermediärt". Någon hävd har inte förelegat de senaste 20-25 åren. Området är topogent och tillförs vatten från källflöden i söder, det finns ett system av diken,

inom och runt området, dessutom är området täckdikad. Ytvattennivån ligger väsentligt under marknivån. I den östra ytterkanten fanns ett källflöde. Markskiktet är hårt beskuggat och blottlagt över stora delar. Fältskiktet är föga utvecklat med en höjd av 20-30 cm. Dominerande arter är älgört, tuvåtäl, kärrtistel m.fl. Buskskiktet är väletablerat och tätt över hel området med en högsta höjd av 2-3 meter, dominerande arter är sälg, jolster och bindvide. Trädskiktet är väletablerat av björk och sälg, ca 20-25 år samt uppslag av björk, asp, sälg och gran. Av tidigare noterade rikkärsarter återfanns ett fåtal exemplar av slankstarr, ängsvädd och näbbstarr. Tidigare uppgivna arter som slätterblomma, kärrknipprot, ängsnycklar, blodnycklar, vildlin, majviva återfanns inte. Den rödlistade arten "källblekvide" kunde heller inte med säkerhet återfinnas, men ett bestånd som liknade arten observerades. Då ängs- och hagmarksinventeringen utfördes fanns i den södra delen av kärret mycket stora mängder av slätterblomma, slankstarr, kärrknipprot och ängsvädd. Andra arter som noterades var ganska rikligt med ängsnycklar, samt vildlin, majviva, näbbstarr, ängsstarr och det rödlistade källblekvidet. Blodnycklar noterades i samband med våtmarksinventeringen. Området längst västerut utgörs "lövskog på tidigare kulturmarker" – med långt gången igenväxt. Området finns med på den topografiska kartan som en del av rikkärret. Det är tveksamt om området överhuvudtaget har eller har haft någon karaktär av "rikkärr". Möjligtvis har området historiskt ingått i ängs- och hagmarker med anknytning till rikkärret. Ingen art som indikerar rikare markförhållande noterades i bottenkiktet. Området är definitivt inget "rikkärr" snarare vanlig lövskog. Någon hävd har inte förelegat de senaste 25-35 åren. Området är topogent och tillförs vatten från omgivningarna samt från källflöden i söder. Det finns ett system av diken – inom och runt området, sannolikt finns det även täckdiken. Ytvattennivån ligger väsentligt under marknivån. I den sydöstra ytterkanten fanns ett inflödande vatten som dock försvinner ner i systemet av täckdiken. Markskiktet är mestadels beskuggat men inte blottlagt. Fältskiktet är tämligen väl utvecklat med en höjd av 20-60 cm och domineras av triviala arter. Buskskiktet är väletablerat och med en högsta höjd av maximalt 2 meter, dominerande arter är sälg, jolster och bindvide. Trädskiktet är väletablerat av björk, asp, sälg, rönn, ask och gran ca 25-40 år samt slyuppslag av björk, asp, sälg och gran. Av tidigare noterade arter återfanns ängsvädd, dock svagt etablerad med ett fåtal exemplar. Området längst söderut har historiskt brukats som åkermark och hävdats genom bete och/eller slätter. Numera är det betesmark med förhållandevis svagt betestryck. Området är soligent och sluttar svagt ner mot sänkan där rikkärret återfinns. Betesmarken är tyvärr mycket påverkad av kväve.

Naturvärde: 4

Naturvärdesbedömningen följer den som gjorts i Ekokonsults övergripande naturinventering.

Bevarande: Utebliven hävd och igenväxning utgör det främsta hotet mot naturvärdena.

Skydd: Området saknar skydd.

Bedömning av skydd och skötsel: Ekokonsult konstaterar att det är diskutabelt om det överhuvudtaget går att restaurera Marjarskärret. Det finns andra områden som är betydligt enklare att återställa. Ett sådant exempel är rikkärret söder om Marjarskärret.

Litteratur:

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1991: Våtmarker i Skaraborgs län. Del 1. Medd. 2/91(08D0D04)

Andersson, L. m.fl. 1995: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun (nr 1686288)

Jordbruksverket. Äng- och betesmarksinventeringen 2002-2004 (nr E99-OFO)

Ekokonsult. 2015. Övergripande naturinventering av Marjarskärret (delområde 2, 3, 5, 7) inför planerad utbyggnad enligt detaljplan för Friggeåker 25:8 m.fl – NÖ om Falköpings tätort.

8303-23 Rikkärr söder om Marjarskärret

Yta: 0,2 ha Ekonomisk karta: 08303 Socken: Friggeråker Värden: BHZ

Fastigheter:

Kulturspår:

Rikkärr

Beskrivning

Området har historiskt varit en ängsmark och hävdats genom bete och/eller slätter. Numera hävdas inte marken. I södra delen av området finns en damm där vatten avbördas till Marjars rikkärr. Vattnet är basiskt vilket framgår av mossarterna i diket där bl.a. källtuffmossa noterades. Området är översilat, soligent och svagt sluttande. Eftersom områdets hävd nyligen har upphört finns de allra flesta arterna

kvar som tidigare uppgivits från det närliggande ”rikkärret, Marjarp”. I bottenskiktet noterades korvskorpionmossa, gyllenmossa och källtuffmossa. I fältskiktet noterades kärrknipprot, ängsnycklar och blodnycklar samt slankstarr, grönstarr, näbbstarr, darrgräs, vildlin, ängsvädd, ängsskallra och slätterblomma (se tabell 1). En noggrannare inventering skulle säkert resultera till flera s.k. rikkärtsarter. Området har stor potential till restaurering enbart genom slätter eller sent årligt bete.

Naturvärde: 2

Naturvärdesbedömningen följer den som gjorts i Ekokonsults övergripande naturinventering.

Bevarande: Utebliven hävd och igenväxning utgör det främsta hotet mot naturvärdena.

Skydd: Området saknar skydd.

Bedömning av skydd och skötsel: Området bör restaureras och beteshävd bör återupptas.

Litteratur:

Ekokonsult. 2015. Övergripande naturinventering av Marjarpkärret (delområde 8) inför planerad utbyggnad enligt detaljplan för Friggeåker 25:8 m.fl – NÖ om Falköpings tätort.

8303-25 Anlagda dammar vid Vedtraven i Marjarp

Yta: 2,4 ha Ekonomisk karta: 08303 Socken: Falköping

Värden: BHVZ

Fastigheter:

Kulturspår:

Rödlistade arter

Beskrivning

Objektet består av en större damm och fyra mindre dammar som alla hänger samman, samt bäcken som rinner till dammarna. Dammarna är anlagda men har blivit en intressant biotop i ett landskap som i övrigt har få småvatten. Dammarna försörjs av vatten via en bäck söderifrån samt från dag- och dräneringsvatten. Avvattningen sker via en kulvert ut i Markabäcken som i sin tur rinner ut i Slafsan. Vattnet är klart och har troligtvis högt pH. Vegetation ute i den stora dammen saknas nästan helt. Vattnet visar tecken på höga halter av närsalter genom kraftig alg tillväxt. Botten i dammarna är lerig/dyig men ändå relativt fast, i stort sett saknas sten och andra strukturer i dammen, alternativt är de täckta med sediment. Strandkanterna är sumpiga till fasta och här växer bland annat olika starrarter, förgätmigej och bredkaveldun. Småspigg förekommer allmänt, i alla fall i den stora dammen. Vid fältbesöket sågs ett sångsvanspar med ungar samt födosökande fisktärna i den stora dammen. Ett tranpar landade intill dammarna vid fältbesöket och några rådjur skrämdes upp från buskridån intill bäcken/de små dammarna. Där hittades också flera rådjurslegor. Vid groddjursinventeringen som utfördes under våren 2016 hittades mindre vattensalamander, vanlig padda samt yngel av någon brunroda (vanlig groda eller åkerroda). Bedömningen var att dammen har en begränsad potential som lek- och uppväxtlokal för groddjur. Häckfågelinventeringen som utförts under våren och försommaren konstaterade 20 arter med möjlig, trolig eller säker häckning. Bland annat noterades sångsvan, sävsparv, fisktärna, buskskvätta, rosenfink, sothöna och törnsångare. Sävsparv, buskskvätta och rosenfink är de rödlistade arter som tydligast är kopplade till dammarna.

Naturvärde: 3

Enligt Trafikverkets inventering har området klass 3 – påtagligt naturvärde. Objektet bedöms ha vissa biotopkvaliteter och visst artvärde. Biotopen blir ett viktigt inslag i ett landskap med få andra småvatten. Den innebär både livsmiljö för många arter, men också födosöksplats, en miljö att söka skydd vid samt spridningsvägar genom det brukade landskapet. Ett antal naturvårdsarter har noterats; sävsparv (rödlistad sårbar VU), rosenfink (rödlistad sårbar VU), buskskvätta (rödlistad nära hotad NT), sångsvan (FD2), fisktärna (FD), mindre vattensalamander (fridlyst), vanlig padda (fridlyst) och åker/vanlig groda (fridlyst). Tornseglare (rödlistad sårbar VU) sågs födosöka vid dammen, men har inga lämpliga häckningsplatser där.

Bevarande: Upphörd/svag hävd och igenväxning kring dammarna utgör det främsta hotet mot naturvärdena.

Skydd: Området saknar skydd.

Bedömning av skydd och skötsel: Fortsatt hävd genom bete eller slätter är nödvändig för att bevara naturvärdena.

Litteratur: Trafikverket 2016. Naturvärdesinventering vid Västra stambanan Göteborg-Skövde, Förbigångsspår Falköping.